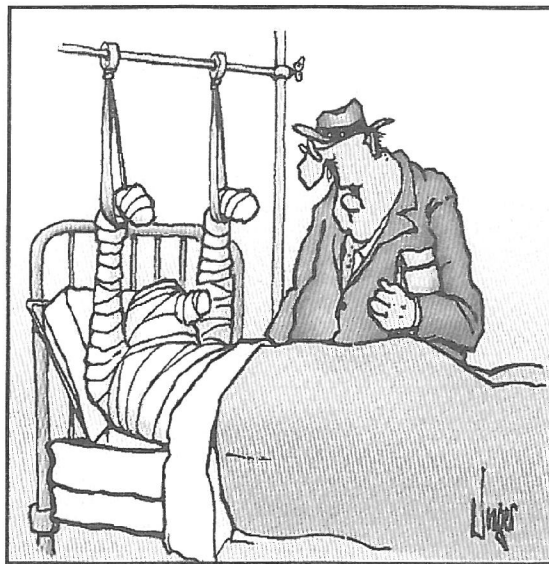

شاخص متوسط مدت اقامت در کشورهای عضو OECD

* بهروز پورافا - دانشجوی دکترای مدیریت خدمات بهداشتی و درمانی دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی تهران

OECD^۱ سازمانی است با همکاری ۳۰ کشور که به صورت دموکراتیک درباره چالشهای اجتماعی، اقتصادی و محیطی با یکدیگر همکاری می نمایند. سازمان OECD همواره تلاشی دارد کوششهایی برای کمک به دولتها در راستای پاسخگویی به پیشرفتهای جدید و نگرانیهای موجود از قبیل، لزوم هماهنگی مدیریتی، اقتصاد اطلاعات و چالشهای جمعیت رو به سالمندی است. این سازمان موقعیتی را ایجاد نموده است تا دولتها تجربیات و برنامه های سیاسی همدیگر را مقایسه کرده و راه کارهای اساسی را برای حل مشکلات مشترک بیابند و در این راستا مناسبترین کارکردها را برای هماهنگی و تنظیم سیاستهای داخلی و بین المللی ارائه نمایند. سازمان OECD بر اساس توافق جمعی کشورهای عضو، مبنای استاندارد را در زمینه تدوین و انتشار آمار، تحقیقات اقتصادی و فعالیتهای فرهنگی اجتماعی ایجاد نموده است.

شاخص متوسط مدت اقامت (Average length of stay) از جمله شاخصهایی است که در گزارش شاخصهای سلامت OECD مورد بحث قرار گرفته است. اغلب در بیمارستانها از شاخص متوسط مدت اقامت بعنوان شاخص کارایی و بهره وری یاد میشود. با این حال برای استفاده از این شاخص در کارایی و بهره وری بیمارستان باید هوشیاری بسیاری به

خرج داد. مدت اقامت کوتاه در بیمارستان همواره مستعد خدمات بیشتر و هزینه بیشتری به ازای هر روز می باشد. اگر عوامل دیگر را ثابت فرض نماییم، هزینه بستری برای یک بیمار با متوسط اقامت کوتاه به مراتب کمتر خواهد بود. از منظر دیگر اقامت های خیلی کوتاه نتایج نامناسب بر سلامت داشته و با احتمال پذیرش مجدد آسایش و مدت زمان بهبود بیماران را دچار خدشه خواهد نمود. اگر هدف از کاهش متوسط اقامت بیمار صرفا افزایش در تعداد پذیرش های جدید باشد، نه تنها هزینه ها کاهش نخواهد یافت بلکه باعث افزایش هزینه بیمارها نیز خواهد شد.

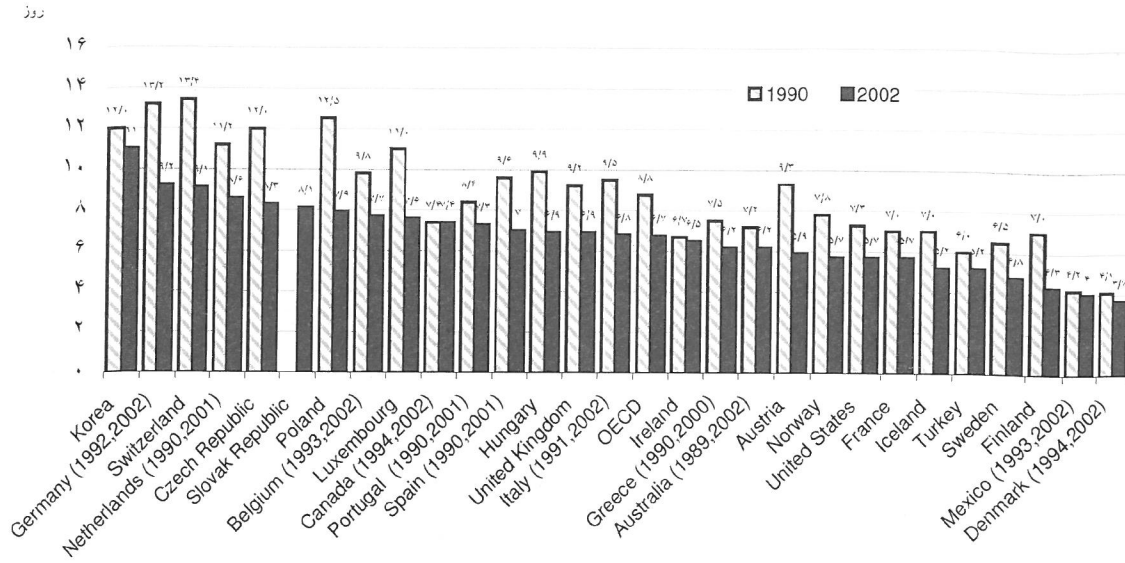
اصولا شاخص متوسط مدت اقامت برای مراقبتهای حاد (Acute) در سالهای ۲۰۰۲-۱۹۹۰ به غیر از کشور کانادا که تقریبا روند ثابتی (۷/۴ روز) داشته است در میان کشورهای مختلف کاهش چشمگیری نشان داده است (نمودار ۱). در مجموع، میانگین شاخص متوسط مدت اقامت در کشورهای عضو سازمان OECD، در سال ۱۹۹۰ برای مراقبتهای حاد ۸/۸ روز و در سال ۲۰۰۲ این شاخص به ۶/۷ روز کاهش داشته است. عوامل مختلفی مانند رواج جراحیهای غیر تهاجمی، برنامه های ترخیص سریع بیماران و پرستاری در منزل در این کاهش موثر بوده اند. بیشترین کاهش در این شاخص در طی مدت مذکور در کشورهای آلمان، سوئیس، هلند، جمهوری چک و لهستان بوده است. با این وصف حتی اختلاف زیادی در بین کشورهای عضو سازمان OECD برای مراقبتهای حاد در متوسط مدت اقامت طی سال ۲۰۰۲ دیده می شود. کشورهای دانمارک، فنلاند، سوئد و حتی مکزیک متوسط اقامت کمتر از ۵ روز و کره، آلمان و سوئیس متوسط مدت اقامت بیشتر از ۹ روز داشته اند.

متوسط مدت اقامت برای مراقبتهای حاد در کشور کره خیلی بیشتر از میانگین این شاخص در همه کشورهای عضو OECD بوده است (۱۱ روز). این کشور در طول یک دهه اخیر کاهش در شاخص مذکور نداشته است و یکی از دلایل این موضوع، کمبود تخت بستری در این کشور است. در بیشتر موارد تختهای بستری این کشور بجای استفاده برای بیماران حاد و مزمن، برای بیماران به شدت بدحال و نیازمند اقامت بلند مدت استفاده می شود و به این دلیل است که افزایش در تعداد تختهای بیمارستانی در کشور مذکور طی سالهای ۲۰۰۲-۱۹۹۰ بر خلاف سایر کشورها عضو وجود داشته است.

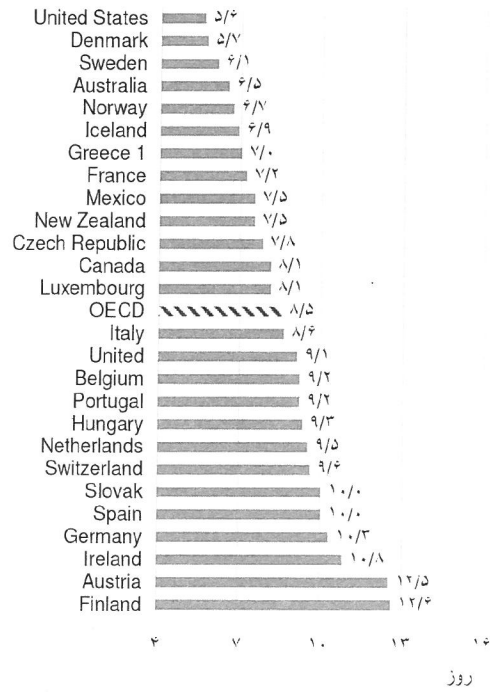
در کنار کشور کره، متوسط مدت اقامت در ژاپن هم به مراتب بیشتر از سایر کشورهاست، در مواردی حتی به بیش از ۲۰ روز در سال ۲۰۰۳ رسیده است (این کشور در نمودار

۱. Organization for Economic Cooperation and Development

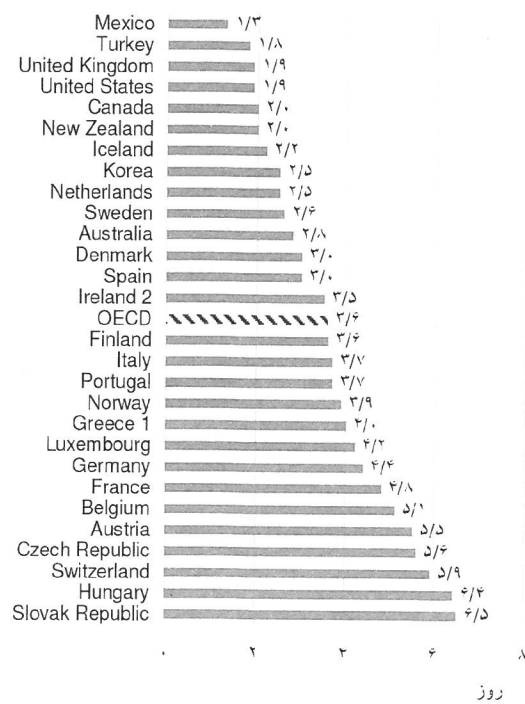
نمودار ۱. متوسط مدت اقامت برای مراقبت‌های حاد در سالهای ۱۹۹۰ و ۲۰۰۲

نمودار ۳. متوسط مدت اقامت برای بیماران قلبی حاد در سال ۲۰۰۲

نمودار ۲. متوسط مدت اقامت برای زایمان طبیعی در سال ۲۰۰۲

1. 2000 2. 2001

روز

روز

بیماران دچار حملات قلبی حاد (Acute Myocardial Infarction) در دهه های گذشته برای همه کشورها گزارش شده است. در سال ۲۰۰۲ کمترین متوسط مدت اقامت برای بیماران دچار حملات قلبی حاد در امریکا معادل ۵٫۶ روز و به دنبال آن کشورهای دانمارک، سوئد، نروژ، ایسلند و استرالیا با متوسط اقامت کمتر از ۷ روز بوده است. از سویی دیگر متوسط مدت اقامت برای بیماران دچار حملات قلبی حاد در فنلاند، استرالیا، ایرلند و آلمان ۱۰ روز بوده است (نمودار ۳).

با تمام این توصیف ها برای مقایسه شاخص متوسط اقامت در میان کشورها باید دقت بیشتری بخرج دهیم، کشورهایی مانند فنلاند با متوسط مدت اقامت ۱۲/۶ روز برای بیماران AMI، بخاطر پذیرش بیمارانی است که اساسا دچار AMI هستند و مراقبتهای بلند مدت بیشتری لازم داشته اند و از پذیرش بیماران با مراقبتهای حاد در این طیف خودداری می نماید.

لذا تحلیل شاخص متوسط مدت اقامت با توجه به بیماریهای مختلف (Specific Diseases) و شرایط ویژه میتواند برخی از ابهامات و عوامل مخدوش کننده را در مقایسه این شاخص بین کشورهای مختلف را از بین ببرد.

امروزه متوسط مدت اقامت بیماران بدلیل بستری نمودن بیماریهایی از جمله آنفلوانزا، ذات الریه (Pneumonia) و بیماریهای عروقی مغزی (Cerebro-vascular Diseases) تقریبا در همه کشورها رو به کاهش نموده است.

تعریف

متوسط مدت اقامت در بیمارستان عبارت است از: متوسط تعداد روزهایی که به هر بیمار بستری، ارایه خدمت میشود.

منابع:

- سالنامه آماری گروه بررسی شناخت های آماری معاونت درمان سازمان تامین اجتماعی سال های ۱۳۸۲ - ۱۳۷۹
- Advisory Committee on Health Monitoring and Statistics: meeting report. Geneva, World Health Organization, ۲۰۰۶ (<http://www.who.int/healthinfo/statistics>)
- OECD Health Data ۲۰۰۵: Statistics and Indicators for ۳۰ Countries, Report ۲۰۰۶. <http://www.ingentaconnect.com/content/oecd>
- <http://www.health.state.pa.us/hpa/stats/techassist/avghospstay.htm>
- <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/>

در نمودار نشان داده نشده است). امکان مقایسه شاخص متوسط مدت اقامت برای مراقبتهای حاد، در کشور ژاپن در مقایسه با سایر کشورها به دلیل تعریف مبسوط تری است که از مراقبتهای حاد نسبت به سایر کشورهای عضو OECD دارد، دارای محدودیت است. برای نمونه در ژاپن تعریف مذکور در برگیرنده تختهای توانبخشی (OECD Beds For Rehabilitation) و مراقبتهای تسکینی (Palliative Care) نیز میباشد. تفاوت در پایه تعریف مذکور از یک سو و از سویی دیگر عرضه بیش از حد تختهای بیمارستانی در کشور ژاپن، منجر به گرایش برای نگهداری بیش از حد بیماران در بیمارستانها شده است.

متوسط مدت اقامت برای مراقبتهای مادر کودک (Maternity Care) نیز یکی از موضوعات مهم در برخی از کشورهاست، به این دلیل که ترخیص زود هنگام، مشکلات بسیاری را به بار خواهد آورد. میانگین متوسط مدت اقامت برای زایمان طبیعی در بین کشورهای عضو OECD در سال ۱۹۹۰، ۴٫۸ روز بوده است. این مقدار در سال ۲۰۰۲ به ۳٫۶ روز کاهش داشته است، با این معنی که کاهش متوسط مدت اقامت در میان تمام کشورها برای زایمان طبیعی طی دهه گذشته رخ داده است.

نمودار (۲) تفاوتهای زیادی برای شاخص متوسط مدت اقامت در بخش زایمان طبیعی در میان کشورهای مختلف نشان میدهد. کمترین مقدار این شاخص در مکزیک (۱/۳ روز)، ترکیه (۱/۸ روز) و به دنبال آنها بریتانیا، امریکا، کانادا و نیوزلند (حدود ۲ روز) بوده است و در انتهای این طیف ۵٫۵ روز در کشورهای اسلواکی، مجارستان، سوئیس، جمهوری چک و استرالیا می باشد.

همچنین کاهش تدریجی در متوسط مدت اقامت در